

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.X.10.052/2020/8.

A tanács tagjai: . Stark Marianna a tanács elnöke

. Tanczos Rita bíró előadó bíró

é dr. Csernay Krisztina bíró

A felperes: ... Kft.

...

A felperes képviselője: Hajdú, Radnai és Társai Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Radnai Éva ügyvéd

...

Az alperes: alperes neve

...

Az alperes képviselője: Szuchy Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Szuchy Róbert ügyvéd

...

A per tárgya: versenytildalmi megállapodás alapján járó kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.103/2019/9.

Az elsőfokú bíróság határozata:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 64.M.791/2015/58.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.103/2019/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000,- (ötvenezer) Ft + 13.500,- (tizenháromezer-ötszáz) Ft áfa felülvizsgálati eljárási költséget, valamint külön felhívásra a magyar államnak 450.000,- (négy százötvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a peres felek között 2012. szeptember 1-jétől állt fenn munkaviszony. A 2014. június 25-én - a korábbi hatályon kívül helyezése mellett - megkötött új munkaszerződés szerint az alperes vezető állású munkavállalóként franchise igazgató munkakörben került alkalmazásra határozatlan időre, havi 150.000,- forint alapbér megfizetése

mellett. Munkaszerződése szerint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 208. § (1) bekezdése szerint a munkáltató első számú vezetőjének közvetlen irányítása alatt álló és e személy helyettesítésére jogosult munkavállalónak minősül. Munkakörében a munkáltatóval szerződéses kapcsolatban álló ingatlanirodák szervezését, koordinálását végezte, oktatási feladatokat látott el, a franchise hálózatot fejlesztette.

- [2] A munkaszerződés 3.8. pontja versenytilalmi megállapodásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazott. Eszerint a munkavállaló a munkaviszony megszűnését követő két évig Magyarország területén nem tanúsíthat olyan magatartást, amellyel munkáltatója jogos gazdasági érdekét sértené vagy veszélyeztetné. E kötelezettség megszegését jelenti különösen - de nem kizárólag - a munkáltató tevékenységi körével azonos tevékenységi körrel működő jogalanyoknál történő munkaviszony, illetve egyéb munkavégzésre irányuló jogviszony létesítése; hasonló tevékenységi körrel működő saját vállalkozás létesítése, illetve hozzátartozó által működtetett vállalkozásban történő bárminemű közreműködés. Ezen kötelezettség teljesítéséért a munkáltató ellenérték fizetését vállalta, ami nem kevesebb, mint az azonos időszakra járó alapbér 1/3-a.
- [3] A 3.8.3. pont szerint a felek kijelentették, hogy a munkáltatót a versenytilalmi megállapodásra tekintettel fennálló fizetési kötelezettség a munkaviszony megszűnésének napját követő hónap 10. napjától terheli, és azt a megszűnést követő két éven belül minden hónap 10. napjáig teljesíti. A 3.8.4. pontban a munkáltató részére elállási jogot kötöttek ki. A 3.8.5. pontban rögzítették, hogy amennyiben a munkavállaló a megállapodás céljával ellentétes tevékenységet fejt ki, úgy 15 millió forint, a Ptk. 6:351. §-a alapján megállapított kártérítést - a továbbiakban: általános kártérítés - köteles fizetni a munkáltatónak. A munkavállaló azonnali hatályú felmondása esetén, míg a munkáltató a munkaviszony bármilyen jogcímű megszüntetése esetén elállhat a versenytilalmi szerződéstől, ha annak „hatályban tartása nem áll érdekében”.
- [4] A cégszűnés adatai szerint a felperesi munkáltató fő tevékenysége: immateriális javak kölcsönzése, egyéb szakmai tudományos műszaki tevékenység, egyéb kiegészítő üzleti szolgáltatás, ügyviteli egyéb vezetési tanácsadás, egyéb pénzügyi kiegészítő tevékenység, egyéb oktatás, telefoninformáció, számítógépes programozás, információtechnológiai szaktanácsadás, számítógép üzemeltetés, egyéb információtechnológiai szolgáltatás.
- [5] A peres felek a munkaviszonyt 2014. augusztus 26-án kelt megállapodással, e napi hatállyal közös megegyezéssel megszüntették. A megállapodás szerint kijelentették, hogy a munkaviszonyból származó, egymással szemben fennálló anyagi jellegű követeléseiket rendezték, egymással szemben további követelést nem tartanak számon, illetve ilyen igényt nem támasztanak.
- [6] A munkáltató 2015. február 19-én fizetési meghagyás iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben az alperest 4.500.000,- forint megfizetésére kérte kötelezni. Az alperes a fizetési meghagyással szemben ellentmondással élt, vitatva a követelés jogalapját és összecszerűségét is.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] A perré alakult eljárásban a felperes módosított keresetében elsődlegesen az Mt. 228. §-a és a Ptk. 6:142. §-a alapján a munkaszerződés 3.8.5. pontjára hivatkozással 4.500.000,- forint kártérítés és kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagosan ugyanezen követelését az Mt. 228. § és a Ptk. 6:186 - 189. §-aira alapítva kötbér címén, harmadlagosan az Mt. 8. § (4) bekezdés és a Ptk. említett rendelkezései alapján érvényesítette a titoktartási kötelezettség megsértése miatt.
- [8] Hivatkozása szerint az alperes 2014. szeptember 24-én részt vett a konkurensnek minősülő ... Kft. megalapításában, amelynek tagja is, megsértve ezzel a versenytilalmi megállapodást. A cégnyilvántartás szerint az említett cég fő tevékenysége ingatlanügynöki tevékenység, egyéb tevékenységei: épület építési projekt szervezése, saját tulajdonú ingatlan adásvétele, saját, illetve bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység, ügyviteli, egyéb vezetési tanácsadás, reklámügynöki tevékenység, média reklám, divat és

formatervezés, összetett adminisztratív szolgáltatás. Álláspontja szerint az alperes által tagként működtetett cég és a felperesi munkáltató tevékenysége egyező, illetve hasonló.

- [9] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte azzal, hogy a felperes az ellentmondás kézhezvételét követően a keresetlevelet késedelmesen nyújtotta be. Érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult azzal, hogy szerződésszegő magatartást nem tanúsított, az általa részben tulajdonolt cég és a munkáltató tevékenysége nem azonos és nem is hasonló. Álláspontja szerint a munkaszerződésben a munkabér összegének meghatározása, és ebből adódóan a versenytilalmi megállapodás is érvénytelen, mivel az ezzel kapcsolatos kikötések jogszabályba ütköznek. Állította, hogy a megállapodásban a versenytilalom ellenértékeként rögzített összeg nem került részére megfizetésre. Ezentúl a versenytilalmi megállapodás a jóerkölsbe is ütközik, ezért semmis. Annak célja az alperes ellehetetlenítése, a verseny kizárása volt. A megállapodásban rögzített kártérítés vonatkozásában feltűnő értékaránytalanság állapítható meg, ezért a kárigény megalapozottsága esetén erre hivatkozással kérte a kártérítés mérséklését.
- [10] Az alperes a per során a tényelőadásait és védekezéseit viszontkereseti kérelemként terjesztette elő, amit utóbb a következők szerint pontosított: elődlegesen annak megállapítását kérte, hogy semmis a munkaszerződés azon kikötése, hogy vezető állású munkavállalónak minősült. Másodlagosan a munkaszerződés 2.4. pontjának részleges érvénytelenségét kérte megállapítani azzal, hogy legalább bruttó 1.121.000,- forint elmaradt alapbérre lenne jogosult. Pervesztessége esetére kérte alkalmazni a beszámítás jogintézményét. A versenytilalmi megállapodás vonatkozásában szintén az érvénytelenség, illetve a semmisség megállapítását kérte.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

- [11] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 64.M.791/2015/58. számú ítéletével a felperes keresetét és az alperes viszontkeresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 500.000,- forint + áfa perköltséget és az államnak 270.000,- forint eljárási illetéket. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapította, hogy a peres felek a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése során tárgyaltak a versenytilalmi megállapodás további jogi sorsáról. A munkáltató szándékában állt a kérdés rendezése, azonban a felek között nem jött létre megállapodás, az alperes nem fogadta el a munkáltató e körben tett ajánlatát. Olyan dokumentumot, ami a versenytilalmi megállapodással kapcsolatos további jogokat és kötelezettségeket tartalmazta volna nem írt alá, hanem úgy állapodott meg a munkáltatóval, hogy a továbbiakban a feleknek egymással szemben a munkaviszonyból származó semmiféle követelésük, igényük nincs. Kifejtette, hogy ha a munkáltató nem értett egyet azzal, hogy a munkavállaló nem írt alá olyan dokumentumot, amely a versenytilalmi megállapodásból eredő jogokat és kötelezettségeket a jövőre nézve szabályozza, vagy a munkaszerződés ebbéli rendelkezését fenntartja, elállhatott volna a jogviszonyt közös megegyezéssel megszüntető megállapodás aláírásától, illetve a munkaviszonyt akár felmondással is megszüntethette volna. A munkáltató a megállapodást az alperessel folytatott megbeszélés eredményeként írta alá, eltekintett attól, hogy akár a megállapodásban, akár külön dokumentumban rendezzék a versenytilalmi megállapodással kapcsolatos kérdéseket. Erről lemondott, így e tárgyban jogszerű igényt az alperessel szemben nem támaszthat.
- [12] Az elsőfokú bíróság fenti álláspontja ellenére vizsgálta azt is, hogy a versenytilalmi megállapodás az Mt. 228. §-a (1) - (2) bekezdésében foglaltaknak megfelel-e. Ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a versenytilalmi megállapodásban rendkívül tág körben került meghatározásra mind földrajzilag, mind a tevékenységet illetően az alperest terhelő kötelezettség. A kikötött ellenérték (havi 50.000,- forint), ugyan megfelel az Mt. 228. § (2) bekezdésében foglaltaknak, ugyanakkor rendkívül aránytalan a versenytilalmi megállapodás megszegése esetére kikötött 15 millió forint „általános kártérítés” összegéhez képest.
- [13] Nem fogadta el a felperes versenytilalmi ellenérték megfizetésére vonatkozó állítását, mert az ennek

igazolására csatolt postai feladóvevényekből nem tűnt ki, hogy a felperes milyen jogcímű kifizetést teljesített az alperesnek, illetve az azon szereplő 28.500,- forint hogyan került kiszámításra. Mindez a bíróság álláspontja szerint alátámasztotta, hogy a jogviszonyt közös megegyezéssel megszüntető megállapodás aláírásakor mindkét fél úgy tekintette, hogy egymással elszámoltak és a továbbiakban nem kívánnak követelést érvényesíteni egymással szemben. Nem osztotta az elsőfokú bíróság a felperes azon érvelését sem, hogy az alperes konkurens cégben szerzett érdekeltséget, mivel ezt aggálymentesen nem bizonyította.

- [14] Az Mt. 8. § (4) bekezdésére és a Ptk. 6:186 - 189. §-aira alapított harmadlagos kereseti kérelmet a felperes csak 2018. szeptember 11-én nyújtotta be a titoktartási kötelezettség megsértésére hivatkozva. Ez teljesen új igénynek minősült, mivel e körben a versenytilalmi megállapodás nem tartalmazott rendelkezéseket, ezért a kártérítési követelés elévült. Utalt arra is, hogy a perben a felperes konkrétan nem határozta meg, hogy mely titoksértési kötelezettségét szegte meg az alperes, milyen adatokat, kinek szolgáltatott ki. Az alperes viszontkeresetével kapcsolatban a bíróság rögzítette, hogy az a felperes keresetének elbírálásától függött, így annak elutasítása folytán okafogyottá vált.
- [15] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.103/2019/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében - az illetékre vonatkozó rendelkezés kivételével - helybenhagyta és a felperest terhelő kereseti illetéket 90.000,- forintra leszállította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 250.000,- forint és áfa másodfokú perköltséget, valamint a magyar államnak 360.000,- forint fellebbezési eljárási illetéket. Megállapítása szerint a szavak általános jelentése egyértelmű, a felek a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésével egyidejűleg a munkaviszonyból származó valamennyi igényüket rendezték, további követelést nem tartottak számon, így ebből az vonható le, hogy a közöttük fennállt munkaviszonnyal együtt a munkaszerződésben kikötött versenytilalmi megállapodást is megszűntnek tekintették. A tanúvallomásokot értékelve helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a peres felek szerződéskori akarata kiterjedt a versenytilalmi megállapodásból eredő igényekre is. Nem találta megalapozottnak a másodfokú bíróság a felperesnek az eljárási szabálysértésekre történő hivatkozását sem. Az alperes nem tartotta érvényesnek a versenytilalmi megállapodást és csupán feltételesen közölte annak azonnali hatályú felmondását.
- [16] A versenytilalmi megállapodás érvényességének vizsgálata során megállapította, hogy a felek közötti megállapodásban rendkívül széles körben tiltották meg az alperes számára mind földrajzilag, mind a tevékenység tekintetében az elhelyezkedést, ellehetetlenítve a magyarországi munkavégzést, amelyért csekély ellentételezést állapítottak meg. A megfelelő ellenérték nem került kikötésre, így a megállapodás az Mt. 228. § (2) bekezdésébe ütközik, érvénytelen, így arra egyik fél sem alapíthat jogot. Szükségtelen volt annak vizsgálata, hogy az alperes résztulajdonában álló ... Kft. a felperesi cég konkurensének tekinthető-e.
- [17] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az Mt. 8. § (4) bekezdésére és a Ptk. 6:186 - 189. §-aira alapított kártérítési igény elévült. Bár 2015. június 2-án kelt beadványában azt adta elő, hogy „valószínűsíthető”, hogy az alperes a titoktartási kötelezettségét is megsértette és ezért követelését a jövőben esetleg érvényesíteni fogja, majd 2015. június 2-án kelt iratában is utalt arra, hogy az alperes üzleti titoksértést követett el, konkrét kereseti kérelme és kártérítési igényt csak később terjesztett elő, ezt csak 2018. szeptember 11-én benyújtott keresetpontosításában valósult meg.

A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem

- [18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy a Kúria azt „változtassa meg” és keresetének adjon helyt, illetve azt az elsőfokú ítéletre is kiterjedően helyezze hatályon kívül és utasítsa az első vagy másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára és marasztalja az alperest a perköltségben. Érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. §-át, 213. §-át és 221. §-át, valamint az Mt. 8. §-át, 14. §-át, 64. §-át, 228. §-át, illetve a

Ptk. 6:142. §-át, illetve 6:186 - 189. §-át.

- [19] Az alperes a viszontkereset elutasítását nem fellebbezte meg, amelyből okszerűen lehet levonni azt a következtetést, hogy az alperesi munkaszerződésbe foglalt versenytilalmi megállapodás érvényesen létrejött, a felek között hatályban volt és a felekre nézve a versenytilalmi megállapodás kötelezettségeket rótt, azt a másodfokú bíróság már nem is vizsgálhatta volna.
- [20] Állítása szerint nem lehet arra a következtetésre jutni a rendelkezésre álló bizonyítékokból, hogy a 2014. augusztus 26-án kelt közös megegyezés a felek közötti versenytilalmi megállapodást megszüntette. A másodfokú bíróság a munkaviszony közös megállapodással történő megszüntetését tartalmazó jognyilatkozatokat jogellenesen kiterjesztő módon értelmezte. Mindkét felperesi vezető tisztségviselő tanú egyértelműen nyilatkozott arról, hogy rendezni kívánták a versenytilalmi megállapodás feltételeit a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésekor, és az alperes a munkaviszony megszüntetését követően 2014. december 15-én maga nyilatkozott akként, hogy a versenytilalmi megállapodást azonnali hatállyal felmondja. A versenytilalmi megállapodás megszüntetéséről külön kellett volna egyértelműen nyilatkoznia a feleknek. A 2014. augusztus 26-i megállapodásban a felperes az akkor még nem ismert, nem esedékes követeléséről nem is mondhatott le.
- [21] A felperes felülvizsgálati kérelmében utalt több bírósági eseti döntésre is, melyek szerint a munkaszerződés megszüntetésére kötött megállapodást nem lehet a versenytilalmi megállapodás megszüntetésére is kiterjedően értelmezni. Indokolatlan volt a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján arra a következtetésre jutni, hogy a felek szándéka erre is kiterjedt volna. A versenytilalmi megállapodás körében a munkáltató külön megállapodást akart kötni, erre azonban nem került sor.
- [22] Vitatta azt az ítéleti megállapítást, hogy a felek közötti megállapodás nagy mértékben korlátozta volna az alperest az elhelyezkedésben, mivel ő nem kizárólag az ingatlanforgalmazás területén képes dolgozni és keresőtevékenységet folytatni. A versenytilalom ellenértéke nem volt aránytalanul alacsony, hiszen az ellenérték funkciója nem a volt munkavállaló megélhetésének biztosítása, hanem csupán esetleges alacsonyabb jövedelmeinek kompenzálása.
- [23] Kifogásolta, hogy a perben tanúként meghallgatott ..., a birtokában lévő alá nem írt dokumentumot a bíróság nem vette át, sértve ezzel a Pp. 168. § (1) bekezdést és 174. §-át. A bíróság nem tett eleget a többször indítványozott tanúmeghallgatásnak, gátolva ezzel a bizonyítás lehetőségét.
- [24] A titoktartás megsértése körében kifejtette, hogy az ezzel kapcsolatos kártérítési igénye előterjesztésére nem 2018. szeptember 11-i keresetpontosításában került sor először, már 2015. március 25-i beadványában is hivatkozott e kötelezettség megsértésére, majd 2015. június 2-i részletes beadványa 3.16. pontjában is, illetőleg az üzleti titok megsértése körében elektronikus levelezéseket is csatolt beadványaihoz. Kereseti igénye kártérítés volt, amely kártérítést megalapozó alperesi magatartások kerültek pontosításra a 2018. szeptemberi beadványában.
- [25] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn, mivel az megfelel a jogszabályoknak és marasztalja a felperest a felülvizsgálati eljárás költségében. Előadta, hogy viszontkeresete a felperes kereseti kérelmétől függött és mivel a kereset elutasítása miatt a viszontkereset okafogyottá vált, a fellebbezés benyújtásának elmaradásából a felperesre kedvező jogkövetkezmény nem alapítható. Megállapítható az is, hogy a semmisség körében a bíróság hivatalból is dönthet. A versenytilalmi megállapodás érvénytelenségére nemcsak viszontkeresetében, hanem érdemi ellenkérelmében is hivatkozott, így az ott kifejtett érvek a felperesi kérelmek elbírálása során is értékelhetőek.
- [26] Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a versenytilalom ellenértéke tévesen került meghatározásra, a megállapodás a jó erkölcsbe ütközik, az az ellehetetlenítésére, s kizárására irányult, a követelés pedig eltúlzott mértékű. Ezen túl a versenytilalmi megállapodás sérti az Alaptörvény XII. cikkét és az 1996. évi LVII. törvény 11. §-át. A felperes által követelt kártérítés eltúlzott és jogalapja (általános kártérítés) sincs.

- [27] Az eljárás bíróságok helyesen állapították meg, hogy a felek közötti munkaviszony megszüntetésével együtt rögzítették, hogy további követelésük nincs és megállapodásuk a versenytilalmi megállapodás megszüntetéséeként is értékelendő. ... és ... tanúk vallomása nem volt következetes, egymással és önmagukkal is ellentmondásba kerültek. Mivel mind az első, mind a másodfokú ítélet kifejezetten megállapította a versenytilalmi megállapodás érvénytelenségét, így az okafogyottá vált viszontkereset elutasításából nem lehet arra következtetni, hogy a felek közötti megállapodás érvényes volt.
- [28] Indokolatlanul sérelmezte a felperes azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem vett bizonyítékként figyelembe alá nem írt dokumentumokat, valamint elutasította a név szerint meg nem jelölt tanúk meghallgatására tett indítványt. E tanúk meghallgatását a per tárgyát nem érintő, irreleváns, a jogvitától független üzleti titkait érintő kérdések tekintetében indítványozta a munkáltató.
- [29] A titoksértés körében kifejtette, hogy a felperes ezzel kapcsolatos kereseti követelése elkésett, a harmadlagos felperesi kereseti kérelem nélkülözött bármely konkrétumot, amely hitelesen alátámaszthatná a titoktartási kötelezettség felperes által vélelmezett megszegését. Az alperes a mai napig nem jelölte meg konkrétan, hogy milyen titkokat, kinek adott át, miért és milyen mértékben sértene magatartása a titoktartási kötelezettséget.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [30] A felperes felülvizsgálati kérelme részben megalapozott, de az érdemi döntést nem érinti.
- [31] Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapította, hogy a felek a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésével egyidejűleg a munkaviszonyból származó valamennyi igényüket rendezték. Rögzítették, hogy további követelést nem tartanak számon, így a munkaszerződésben kikötött versenytilalmi megállapodást is megszüntnek tekintették. Ezzel az állásponttal a másodfokú bíróság is egyetértett.
- [32] A Kúria nem értett egyet az eljárás bíróságoknak e körben kifejtett álláspontjával.
- [33] A peres felek a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése során tárgyaltak a versenytilalmi megállapodás további jogi sorsáról. A munkáltatónak szándékában állt a kérdés rendezése, azonban a felek között nem jött létre e körben megállapodás, a munkavállaló nem fogadta el a munkáltató ajánlatát, nem írta alá azt a dokumentumot, ami a versenytilalmi megállapodással kapcsolatos további jogokat és kötelezettségeket tartalmazta. A felek a munkaviszonyt közös megegyezéssel szüntették meg, az okirat azonban nem tartalmazott külön rendelkezést a versenytilalmi megállapodásról.
- [34] A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) értelmezési alapelvekről rendelkező 5. § (2) bekezdése szerint a jogról lemondó, vagy abból engedő nyilatkozatot nem lehet kiterjesztően értelmezni. Az ilyen jognyilatkozatokkal szemben elsődlegesen az az elvárás, hogy az kifejezett, egyértelmű legyen. A jogról való lemondást csak akkor lehet megállapítani, ha a jogosult erre vonatkozóan kifejezett nyilatkozatot tett vagy ha a lemondása körülményeiből az kétségtelenül következik (BH 1979.266.).
- [35] Az egységes bírói gyakorlat szerint a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése nem zárja ki a versenytilalmi megállapodás fennmaradását. A munkaszerződésbe foglalt versenytilalmi megállapodás fennmarad, ha a felek kizárólag a munkaviszony megszüntetésében állapodtak meg. A felek kifejezett rendelkezése hiányában a versenytilalmi megállapodás megszüntetésére akkor sem hivatkozhat a munkáltató alappal, ha a megállapodás megfogalmazása szerint a munkaszerződés megszüntetéséről rendelkeztek. Azon kitélt pedig, miszerint egymással szemben követelésük nem áll fenn, nem lehet kiterjesztően értelmezni (BH 2010.20.).
- [36] A perbeli esetben a felek tárgyaltak a versenytilalmi megállapodás sorsáról, a munkaviszony megszüntetése körében tett közös nyilatkozatuk azonban nem tartalmazta a versenytilalmi megállapodás megszüntetését. Az a megállapítás, hogy egymással szemben semminemű további követelést nem tartanak számon, illetve igényt nem támasztanak, nem értelmezhető akként, hogy a

munkaszerződés versenytilalmi kikötést tartalmazó rendelkezését sem tartják fenn a munkaviszony megszűnését követően. Erre figyelemmel nem volt kizárt, hogy a felperes igényt érvényesítsen a versenytilalmi megállapodásra hivatkozva.

- [37] Bár az első és másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a felek a munkaviszony megszüntetésével együtt 2014. augusztus 26-án megszüntették a közöttük fennállt versenytilalmi megállapodást is, ennek ellenére vizsgálták annak érvényességét. Kellő alap nélkül állította a felperes felülvizsgálati kérelmében azt, hogy fellebbezés hiányában ezt a másodfokú bíróság már tehetné volna meg.
- [38] Az Mt. 27. § (1) bekezdése rögzíti, hogy semmis az a megállapodás, amely munkaviszonyra vonatkozó szabályba ütközik, munkaviszonyra vonatkozó szabály megkerülésével jött létre, vagy nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközik. Erre a 27. § (3) bekezdése szerint az érdekelt határidő nélkül hivatkozhat, illetve a megállapodás semmisségét a bíróság hivatalból észleli. Ennek megfelelően az eljáró bíróságok az alperes viszontkeresetétől függetlenül vizsgálhatták a felperesi kereset alapjául szolgáló versenytilalmi megállapodás érvényességét.
- [39] A felperes elsődleges, kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmét az Mt. 228. §-ára, a munkaszerződése 3.8.5. pontjára, illetve a Ptk. általános kártérítésről rendelkező 6:531. §-ára, illetve a munkaviszonyból származó igények esetén az Mt. 31. §-a alapján nem alkalmazandó Ptk. 6:142. §-ára alapította. Az alperes munkaszerződése 3.8.5. pontja azt rögzítette, hogy amennyiben a munkavállaló a versenytilalmi megállapodás hatálya alatt a megállapodás céljával ellentétes tevékenységet fejt ki, úgy 15 millió forint, a Ptk. 6:531. §-a alapján megállapított kártérítést - a továbbiakban általános kártérítést - köteles fizetni a munkáltatónak figyelemmel arra, hogy a kár mértéke pontosan nem határozható meg, s az adott pontban meghatározott kártérítés összege alkalmas a munkáltató teljes, azzal okozati összefüggésben keletkezett anyagi kára megtérítésére.
- [40] A felek ennek megfelelően bármilyen szerződésszegő magatartás esetére előre meghatározott összegű kártérítés megfizetését kötötték ki, e rendelkezés azonban érvénytelen. Kártérítés megfizetésére csak kár bekövetkezése esetén van mód, érvényesen csak ilyen kötelezettséget lehet vállalni. Amennyiben nem következik be kár, a másik fél kártérítés fizetésére nem kötelezhető, a kártérítés jogalapi eleme a bekövetkezett kár. A felek az adott esetben olyan kikötést alkalmaztak, amely függetlenül attól kötelezi a kártérítés megfizetésére a volt munkavállalót, hogy a munkáltatónak felmerült-e kára vagy sem.
- [41] Az általános kártérítés fizetésére is csak abban az esetben kerülhet sor, ha az igényt érvényesítő fél bizonyította, hogy kár érte. Amennyiben a felmerült kár egésze vagy annak egy részének mértéke pontosan nem határozható meg, a kárt okozó fél olyan összegű általános kártérítés megfizetésére köteles, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Alkalmazására tehát abban az esetben kerülhet sor, ha a bizonyítottan felmerült kár összege pontosan nem számítható ki. Ennek megfelelően jogszabályba ütköző módon rendelkeztek a peres felek arról, hogy a kár felmerültének bizonyítása nélkül, szerződésszegő magatartás esetén a munkavállalónak előre meghatározott mértékű általános kártérítést kell fizetnie. Mivel a versenytilalmi megállapodás szankcióról rendelkező része jogszabályba ütközik, így az érvénytelen, arra nem lehet igényt alapítani. Ezért a versenytilalmi megállapodás további rendelkezéseinek vizsgálata szükségtelen. Mivel a felperes elsődleges kereseti követelését a versenytilalmi megállapodásnak a megállapítottan érvénytelen kikötésére alapította, így azt jogszerűen utasították el az eljáró bíróságok.
- [42] A felperes másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a munkaszerződés 3.8.5. pontjában megállapított összeg kötbér címén illeti meg a munkáltatót. Az Mt. 228. § (6) bekezdése lehetőséget biztosít a feleknek arra, hogy a Ptk. 6:186 - 189. §-a szerint kötbért kössenek ki. A 6:186. §-a (2) bekezdése szerint erre csak írásban kerülhetett volna sor, s amennyiben azt eltúlzottnak ítélte volna a bíróság, annak mértékét a Ptk. 6:188. §-a alapján a kötelezett kérelmére mérsékelhette volna. A perbeli esetben írásban kötbér kikötésére nem került sor, a bíróság pedig a felek utóbb érvénytelennek minősülő szerződéses kikötését nem módosíthatja, nyilatkozatukat nem értékelheti

át.

- [43] Kellő alap nélkül állította felperes a felülvizsgálati kérelmében azt is, hogy az eljáró bíróságok jogsértő határozatot hoztak a titoktartással kapcsolatos kártérítési igények körében. A felperes 2015. március 25-én kelt keresetlevelében azt adta elő, hogy „valószínűsíthető”, hogy az alperes titoktartási kötelezettségét is megszegte és e körben „jogfenntartó nyilatkozatot” tett, kereseti kérelmet azonban nem terjesztett elő. 2015. június 2-án kelt előkészítő iratában is utalt arra, hogy a munkavállaló megsértette az üzleti titkait és ennek alátámasztásaként elektronikus levelezést csatolt, kereseti kérelmet azonban továbbra sem érvényesített, kártérítési igényét a munkaszerződés 3.8.5. pontjában rögzített jogkövetkezményekre alapította. Konkrét kereseti kérelmet az Mt. 8. § (4) bekezdésére, továbbá a Ptk. 6:186 - 189. §-aira alapítottan 2018. szeptember 11-én benyújtott keresetpontosításában jelölte meg, így az eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes e körben előterjesztett kereseti kérelme elévült az Mt. 286. § (1) bekezdésére tekintettel.
- [44] A Kúria az érvénytelenség körében kifejtett álláspontjára tekintettel nem volt jelentősége annak a körülménynek, hogy a felperes által megjelölt tanú által felajánlott okiratot a bíróság nem vette át, illetve a további általa indítványozott tanúk meghallgatására nem került sor. Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet - az indokolás módosításával - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

I. A versenytilalmi megállapodásban a felek jogosultak kötbér fizetést kikötni arra az esetre, ha a másik fél olyan okból szegi meg a szerződést, amelyért felelős. A kötbér kikötésének kifejezettnek kell lennie [Mt. 228. § (6) bekezdés, Ptk. 6:186-189. §].

II. Ha a felek a megállapodásban - kötbér helyett - kártérítésben állapodnak meg, az Mt. kárfelelősségi szabályai az irányadóak, így az a szerződésszegésből eredő kár bizonyítása hiányában nem érvényesíthető. Előre meghatározott összegű kártérítés kikötése pedig érvénytelen, arra igényt jogszerűen nem lehet alapítani [Mt. 27. § (1) bekezdés].

Záró rész

- [45] A Kúria a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes felperest az alperes részére felülvizsgálati eljárási költség, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.
- [46] A Kúria a vészhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló, 2020. június 18-tól hatályos 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

, 2020. július 8.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Tánczos Rita s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő